

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VI. Hincmarus explicatus. Forma examinis electionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

Canon XII. Concilij Laodiceni, quem supra adduximus, vim legis in Gallia obtinuit postquam in Regum nostrorum Capitulis descriptum est. Idem dicendum est de canone Carthaginensi, qui praescribit modum examinandae contradictionis obortae aduersus personam electi. Supremum autem harum rerum iudicium illic tribuitur Archiepiscopo, ut eadem Capitula regia loquuntur, & Episcopis comprovincialibus.

Perpicua est in hoc negotio Synodi Tullensis apud Saponarias congregatae sententia: quae ad Britonum Episcopos scribens, ait consecrationem Episcopi ab iis peragi canonicè non posse absque praesentia aut consensu Herardi Turonorum Archiepiscopi: *Ita ut praeter ejus praesentiam aut consensum nullus canonicè possit ordinari Episcopus.*

Sed inutile foret diutius immorari in recensendis testimoniis quibus haec opinio fulciatur, cum extent formulae quae tum in usu erant, editae cum operibus Hincmari, & in calce tomi secundi Conciliorum Galliae. Formulae porro illae melius docent primum morem quam nuda & simplex canonum lectio. Usus enim praesens facilius eis genuinum eorum sensum indicabat quam facere possit nostro seculo improba lectio usu destituta.

IV. Sede igitur vacante, clerus civitatis Regem admonebat eam vacare, quò libertatem eligendi ab eo impetraret. Literae praeterea scribebantur ad Metropolitanum, pro eadem causa: qui precibus itidem suis Regem adibat, simulque poscebat uti Rex patefaceret quemnam Episcopum delegari cuperet Visitatorem in Ecclesia vacante. Origo hujus instituti, nimirum ut Episcopus quidam ad Ecclesiam vacantem dirigatur, qui electionem quanto cyus fieri procurer, perenda est à Concilio Africano, ubi Episcopi illi vocantur *Intercessores*, quos verò sanctus Gregorius *Visitatores* nominat. Datà eligendi licentià, clerus & populus illius Ecclesiae conveniebant ad celebrandam electionem. Cleri autem vocabulo comprehenduntur, non solum Clerici civitatis, id est, Canonici Ecclesiae cathedralis, & Rectores parochiarum civitatis, sed etiam Clerici monasteriorum, & Presbyteri rusticanarum parochiarum, qui Vicarios suos mittebant cum literis quae consensus suos testarentur, ac illorum qui in eorum parochiis habitabant, cives quoque & nobiles laici civitatis in hoc cœtu praesentes esse debebant. Vnde eruitur interpretatio horum vocabulorum, alioqui obscurorum, quae leguntur in decretis Celestini & Leonis Pontificum Romanorum, qui ad hoc ut electio legitima censeri possit,

volunt ut in eam consentiant *vota civium, desideria populorum, honoratorum arbitrium, electio Clericorum, ordinis consensus*, id est, consensus cleri & populi totius dioceseos, qui heic describitur secundum varias hominum condiciones. Visitator à Metropolitano delegatus orationem ad eos habebat, & coram legi jubebat canones & decreta Pontificum Romanorum, in quibus forma electionum continetur, & cujusmodi homo debeat esse is qui eligendus est. Post factam electionem praesente Visitatore, decretum ejus scripto tradebatur, & ab omnibus electoribus subscribebatur; ac deinde, die à Metropolitano indicta, ad eum deferbatur à certo electorum numero, qui fidem facerent eorum quae acta erant; & Metropolitanus praesentiae sistere se debebat electus, pro examine. Interim apud Regem id agebatur ut ipse consensum suum praestaret in gratiam electi. Metropolitanus datis ad comprovinciales Episcopos, ad electum, & vicarios electorum literis, utrosque ad diem quam edicebat & ad certum locum evocabat ad examinandum decretum & virtutes electi. Quòd si in varias personas se vota partium divisissent, Metropolitanus eum praeferebat *qui majoribus studiis juvabatur & meritis*, id est, eum quem major pars elegerat, & qui capax in primis videbatur. Dein electum examinabat, ut intelligeret an aliquo impedimento canonico prohiberetur ejus electio, utrum ea doctrina praeditus esset quae Episcopo necessaria est, & utrum in professione fidei catholicè crederet. Si quod in eo impedimentum reperiretur, electio repudiabatur, & electores jubebantur novam electionem celebrare, ut patet ex formula secunda.

V. At si electores scienter & de industria virum elegissent qui secundum Canones aliquo impedimento teneretur, eis poena imponebatur ob contemptum Canonum; & Metropolitanus eo casu electionem celebrabat cum Episcopis comprovincialibus. Iudicium autem illud circa vitium electi fiebat à Metropolitano & Episcopis, ut patet ex Hincmaro in formula quarta: *Si personam à sacris canonibus deviam scienter nobis adduxeritis, non solum ex ea Pontificem non habebitis, verum etiam pro illicita electione, ut contemptores Canonum, iudicium incurretis; sed & nostro ac coepiscoporum iudicio refutata rationabiliter electione vestra incongrua, talem secundum Laodicenses canones studebimus eligere qui vestris vitiosis voluntatibus non valeat consentire.*

VI. Cavendum igitur est ab eodem Hincmaro adversus Hincmarum Laud-

Cod. Canon.
Ecc. Afric. c. 74.

Hincmar. in form.
11. *De electio non tantum à civitate Clericis erit agenda, verum & de omnibus monasteriis, iustis parochiis, & de rusticianarum parochiarum Presbyteris accurrant Vicarij, commemorantur secum concordia vota ferent. Sed & laici nobiles ac cives adesse debent. Quoniam ab omnibus debet abominari.*

Cod. C.
Alic. c.

nensem Episcopum scribente; qui describens specialia Metropolitanorum iura circa electiones, ait: *In Remensi provincia si fuerit defunctus Episcopus, ego, & non tu, Visitatorem ipsi viduata designabo Ecclesie, & electionem cum decreto canonico precipiam fieri. Et si in partes se eligentium vota dividerint, meum & non tuum erit eligere qui majoribus ad ordinandum studiis iuuetur & meritis.* Vera quidem hæc citra omnem controversiam. Sed id quod postea sequitur, explicatione indiget: *Et meum est, inquit, ordinandum examinare, non tuum.* Significat, solius Metropolitanorum esse electum interrogare, neque id licere Episcopis comprovincialibus ullo modo. Examen nihilominus illud fit à Metropolitanis coram Episcopis comprovincialibus; ut videre est in examine Episcopi Catalaunensis, quod in formula xi. descriptum est. *Anno ab Incarnatione Domini DCCCLXVIII. convenientibus apud Caristacum in Ecclesia pro examinatione Vuilleberti Presbyteri, qui futurus erat Catalaunensis Episcopus, Hincmaro diaecesis Remensis Archiepiscopo, item Hincmaro Laudunensis Episcopo, Hodone Belgivacorum Episcopo, cum Legatis Hrotadi, Erpoini, Hilmeradi, Raginelmi, & Ioannis, eiusdem diaecesis coepiscoporum, vicem eorumdem patrum suorum cum tractatoribus, sicut regule precipiunt, exhibitibus, & quamplurimis Abbatibus, Canonicis, Monachis, Presbyteris, Diaconibus, atque Subdiaconibus.*

VII. Legati sive Vicarii Episcoporum absentium exhibebant vicem eorum cum literis tractatoriis. Sic illa ætas vocabat literas quibus Episcopi committebant suas vices iis quos ad synodos mittebant; ut patet ex hoc loco & ex formula xi v. quæ continet tractatoriam quam Prudentius Tricastium Episcopus per Vicarium suum mittit ad celebrandam electionem Episcopi Parisiensis. In Collectione tamen canonum Africanorum can. LXXVI. tractorie sive tractatorie dicuntur literæ quibus Metropolitanus Episcopus comprovinciales invitat ad synodum.

VIII. Itaque si nihil canonicum obstaret, Metropolitanus cum coepiscopis suis ordinabat electum; ac dein illi literas tribuebat, quibus fidem faceret ordinationis, aliâque insuper ad clerum & populum Ecclesie cui ordinatus erat Episcopus, juxta canones Africanos, qui ordinatos ab Episcopis jubent accipere literas ab ordinatoribus suis: *Deinde placuit ut quicumque deinceps ab Episcopis ordinantur per provincias Africanas, literas accipiant ab ordinatoribus suis, manu eorum subscriptas, continentes Consulem & diem, ut nulla altercatio de posterioribus vel anterioribus oriatur.* Harum literarum formulæ ex-

tant in formulis xv. & xv i. in quarum locum substituta sunt Bullæ Summorum Pontificum.

IX. Sub tertia Regum nostrorum dynastia vetus confirmationis electionum institutum perseveravit in Gallia: ubi electiones fiebant à clero & populo, & à Metropolitanis confirmabantur; vel, si fortè contradictio quædam oborta esset, examinabantur à Metropolitanis cum consilio Episcoporum comprovincialium, qui dein consecrationis munus electo impertiebant. Hunc seculi sui morem fuisse docet Ivo Carnotensis Episcopus in epistola cxxxviii. *Electioni Domni Fulconis vel alterius assensum non dabimus, nisi quem aut cleri plebisque consensus elegerit, aut Metropolitanis iudicium cum convenientia suffraganeorum, habita legitima discussione, probaverit.* Vides itaque hæc electionem Episcopi Parisiensis à clero & populo esse peractam, & discussionem oppositionum reservatam Metropolitanis & Episcopis comprovincialibus. Idem Ivo evocatus ab Archiepiscopo Senonensi ad iudicium hujus causæ, respondit se fortassis iturum ad eum; sed si id fieri non possit, totque præterea Episcopi absint ut ea legitime definiri non valeat, suadet ut aut eam in aliud tempus differat, aut ad sedem apostolicam contententes remittat; quod Fulco ire decreverat, sive rata sive irrita censeretur ejus electio.

Si autem aliqua præpediente ratione venire non potero, neque tot de collegis convenerint qui ad tanti negotii definitionem sufficiant, aut in aliud tempus rem differat, aut ad sedem apostolicam utramque partem remittit; ad quam iturus est Dominus Fulco, sive rata sive irrita fiat ejus electio. Locus porro hic docet; jam tum, scilicet à sexcentis ferme annis, cœpisse in Ecclesia inveni appellaciones à confirmatione electionum. Seculo duodecimo iudicium controversiarum quæ in hujusmodi electionibus suboriebantur pertinebat ad Metropolitanum & comprovinciales Episcopos; ut ad Remensem Archiepiscopum scribit Innocentius III. lib. i. ep. 152.

X. Consecratio autem Episcoporum fiebat in Gallia à Metropolitanis & comprovincialibus Episcopis; nec quicquam in eas juris competebat Episcopo Romano aut ejus Legatis. Attamen si Metropolitanus electum ordinare recusabat, electores appellabant Pontificem Romanum; ut factum est à Carnotensibus, qui ab Urbano II. postularunt ut Ivonem, qui in locum Gofridi ab episcopatu depositi electus erat, consecrare dignaretur: qui cum Senonensis Archiepiscopi contradictionem injustam esse agnouisset, Ivonem manibus propriis con-

Ivo ep. 119.

Vibani II. ep. ad Richer. Senon. Archiep. ep. 2. inter epistolas Ivonis.